

Research Paper

Analyzing the Influence of the Revolutionary Imams Defense Doctrine on the Resistance Front's Progress and Future

Afshin Mottaghi^{*1}, Arash Ghorbani Sepehr², Parisa Ghorbani Sepehr³

1. Full Professor of Political Geography, Faculty of Geographical Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran
2. Postdoctoral Researcher in Political Geography, Faculty of Geographical Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran
3. PhD Student in Political Geography, Faculty of Geographical Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

PP: 140-165

Use your device to scan and read the article online

Keywords: Defense-security thought, Imams of the Revolution, Islamic Revolution, Resistance Front, Islamic Iran

Article History:

Received:
24 AP 2025

Accepted:
17 OC 2025

Abstract

In the past few decades, the most important factor influencing the evolution of Iran's geopolitical situation, which has formed the basis of Iran's interactions with global and regional powers, has been the ideas of the Imams of the Revolution. Also, after the victory of the Islamic Revolution, the Islamic resistance, by utilizing the intellectual system of Imam Khomeini (may God have mercy on him) and Imam Khamenei (may God protect him), has led to the formation of a resistance front in the West Asian region centered on the Islamic Republic of Iran. (Problem); This article, using a descriptive-analytical method, seeks to answer the question of how the defense-security thought of the Imams of the Revolution has affected the spread of the Islamic Revolution and the progress of the resistance front? (Question and Method); The results indicate that the defense-security thought of the Imams of the Revolution emphasizes, above all, the active and dynamic nature of the resistance. The defense-security thought of the Imams of the Revolution, not only as a theory, but also as an operational roadmap, has been the main factor in changing the balance of power in the West Asian region in favor of the resistance front. By providing a security paradigm, this thought has led to the continuity, cohesion, and continuous progress of this front against hostile coalitions. (Results);

Citation: Mottaghi, A., Ghorbani Sepehr, A., & Ghorbani Sepehr, P. (2025). Analysis of the impact of the defense-security thought of the Imams of the Revolution on the progress and future of the Resistance Front. Quarterly Journal of Islamic Awakening Studies, 14(1), 140-165

* **Corresponding author:** Afshin Mottaghi, **Email:** a.mottaghi@khu.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

The Islamic Revolution of Iran can be regarded as one of the most significant events of the twentieth century (Ghorbani-Sepehr et al., 2019). Unlike the dominant ideologies of the era, such as capitalism and communism, the revolution was rooted in the ideology of Pure Muhammadan Islam and emerged in opposition to a regime ideologically dependent on the West, particularly the United States, and militarily recognized as the "regional gendarme." Grounded in Islamic teachings, the revolution carried a deeply cultural nature. According to François Tual, the victory of Imam Khomeini's revolution in Iran constitutes one of the most important events of the latter half of the twentieth century and is arguably the most significant in Shia history (Tual, 2004).

For Imam Khomeini, the preservation and sustainability of the Islamic system, or the "safeguarding of the sacred Islamic Republic," constituted the fundamental basis of security, encompassing not only the safety of Iranian citizens and the state but also extending to the security and interests of Muslims worldwide. Hence, the security of the Islamic Republic of Iran contributes to broader Islamic security (Vasegh & Hosseini Nasrabadi, 2016). Central to Khomeini's doctrine is the perspective on a stable sense of security in human interactions at individual, societal, and international levels, emphasizing self-reliance and the rejection of domination or subjugation (Firouzabadi, 2012). The revolutionary movement inspired increased awareness and dynamism among Islamic communities, stimulating political activism among both Shia and Sunni populations (Ahmadi, 2011).

Consequently, the Iranian Revolution carries a transnational character, transcending national boundaries to pursue objectives and ideals relevant to broader human and societal communities. Its transformative mission extends beyond structural and normative change within Iran, aiming to influence other societies according to an Islamic socio-political order (Dehghani Firouzabadi, 2010). One of the most influential outcomes of the revolution, both for the West and the Islamic world, was the revival of Islamic thought

globally, particularly promoting political Islam (Mohammadi, 1998).

Given its geopolitical and geostrategic position in West Asia, the Islamic Republic of Iran has played a pivotal role in regional and international developments. Notable examples include scientific and technological advancements, resistance against global hegemony, the eight-year Iran-Iraq War, management of comprehensive Western sanctions, nuclear crisis management, and the dissemination of the ideology of resistance. These achievements have practically facilitated the emergence and integration of several West Asian nations after centuries of isolation, fostering regional convergence. The revolution has empowered local populations to recognize their rights and resist oppression, sparking Islamic movements across the region. Moreover, it has shattered the myth of Western imperial invincibility, restoring courage and self-confidence among Muslim communities, particularly in West Asia (Golshani & Sohrabi, 2014).

Over the past four decades, the most influential factor shaping Iran's geopolitical position and guiding its interactions with global and regional powers has been the ideology of the Imams of the Islamic Revolution, expressed through Shia Islamic thought. The revolution has served as a turning point in revitalizing Shia religious identity and, more broadly, Muslim identity worldwide, placing Shia Islam at the center of global political discourse and events (Parsanian, 1997; Pishgahifard et al., 2015). Many scholars agree that the revival of Islamic, particularly Shia, values globally is rooted in the Iranian Revolution, which continues to expand. Accordingly, the present study examines the influence of the defensive-security thought of the Imams of the Islamic Revolution on the development and future of the Resistance Front.

Methodology

Qualitative research encompasses a set of material-interpretive approaches that make the world observable. It is also important to note that, in accordance with the qualitative methodology, a descriptive-analytical research method was employed in this study. This research aims to examine the impact of the defensive-security thought of the Imams of the Islamic Revolution on the advancement

of the Resistance Front. For data collection and documentation, library and internet-based sources were utilized.

Results and Discussion

Resistance in the Islamic context extends beyond political and social groups, encompassing some states and coalitions of nations, movements, and organizations that form a shared axis of resistance (Rashidi et al., 2013). Following the Islamic Revolution, Islamic resistance, drawing on the thought system of Imam Khomeini (r.a.) and Imam Khamenei, facilitated the emergence of the Resistance Front in West Asia, centered on the Islamic Republic of Iran. To achieve its objectives and align regional nations and states with the principles of the revolution, the Resistance Front requires a cohesive and effective model to manage the complexities of its environment. Imam Khamenei, as the Supreme Leader and Commander-in-Chief, has clarified the multidimensional aspects of resistance in various speeches, emphasizing key components: pillars (leaders, states, nations, unity), guiding principles (ideals, ideology, doctrines), driving factors (defensive capabilities, internal cohesion), challenges (foreign influence, internal discord, tyranny, and imperialism), and goals (state-building, leadership development, sovereignty, deterrence, and reducing foreign military presence) (Saleh Esfahani et al., 2020).

On 9 May 2017, at the Imam Hussein Military University, the Supreme Leader explained the concept of the “Government of Resistance,” defined as a state that refuses submission to oppression, maintains a position of strength, and embodies deterrent power without pursuing aggression or domination. The Islamic Revolution envisions states maintaining their territorial sovereignty while cooperating based on shared Islamic values and forming a broad Islamic framework for unity and defense (Isania, 2006). Iran, as the core state of resistance, aims to expand the culture of resistance globally, facing opposition both from adversaries and from the Western-dominated international order. The Resistance Front’s cohesion has reached its strongest point in forty years, countering the declining influence of U.S. imperialism and Israeli machinations in the region.

Key actors include state and non-state entities: Iran as the principal state actor, Hezbollah in Lebanon, Ansar Allah in Yemen, and Shia militias in Iraq. These actors, sharing anti-American and anti-Zionist values, operate based on Islamic principles, regional identity, and social legitimacy, challenging the Western-aligned conservative axis led by Saudi Arabia and supported by the U.S. and parts of Europe. Hezbollah has evolved into a highly influential non-state actor, integrating social services with political mobilization to strengthen its legitimacy and regional impact, with similar roles played by Ansar Allah and other groups.

Future scenarios for the Resistance Front (2025–2035) include:

Consolidating regional governance models – transitioning from a security network to a regional governance framework, incorporating economic integration, parallel financial systems, and joint cybersecurity capabilities.

Comprehensive deterrence – extending deterrence from military to economic, cultural-media, and biotechnological domains, leveraging energy, trade, media networks, and healthcare self-sufficiency.

Technological asymmetry and innovation – advancing AI, domestic cyberspace infrastructure, and hypersonic/space technologies to maintain strategic edge.

Key milestones include integrated air defense and surveillance, formation of an Eastern-Islamic strategic bloc, and controlled crisis management to undermine adversaries’ capabilities. Long-term success depends on sustaining the revolutionary ideological legacy, deepening strategic alliances, and preserving unity amid diversity. By 2050, the Resistance Front aims to become a transnational power with an integrated economy, comprehensive deterrence, and a governance model replicable by liberation movements globally. This trajectory reflects the Leaders’ vision not only for territorial defense but also for establishing a new global order rooted in resistance principles.

Conclusion

Based on the defense-security thought of the Leaders of the Revolution, the emphasis is primarily on an active and dynamic resistance, making the formation of the “Resistance Front” a direct product

of this ideological framework. According to the Leaders' vision, the Iranian nation, through the Islamic Revolution and the establishment of the Islamic Republic, chose to join the front of truth against disbelief and even assumed leadership of this front. Today, the front of truth achieves victories in countries such as Yemen, Libya, and Iraq through Islamic resistance. The defense-security thought of the Leaders and the Islamic Revolution has also inspired the Palestinian resistance, strengthening its resilience; for example, during the Al-Aqsa Storm operation, Hamas and other Palestinian armed groups shattered the perceived invincibility of the Israeli regime, targeting over twenty strategic positions. This resistance, framed by the principles of self-sacrifice, courage, and steadfastness, continues in the struggle against global arrogance until the ultimate victory of the Resistance Front. The influence of the Islamic Revolution is evident in empowering this resistance, instilling values of devotion, bravery, and persistence, as demonstrated by the Yemeni resistance, which successfully struck European, American, and Israeli naval forces in the Gulf of Aden, signaling that any hostile action will be met with firm retaliation.

The Islamic Revolution thus provides a model of resistance against global arrogance, increasingly relevant today, as global powers fear that resistance movements may undermine their regional influence and obstruct their support of allied states. The Islamic Revolutionary Guard Corps (IRGC), as a symbol of courage and steadfastness, has played a pivotal role in the heroic narrative of the revolution and serves as a model for the Resistance Front.

Looking forward, under the defense-security thought of the Leaders, the Resistance Front is expected to experience three fundamental transformations:

Transition from hard power to "civilizational smart power": By

combining military deterrence, cultural influence, and economic initiative, the Resistance Front will evolve into a sustainable and influential model of regional governance. This model relies on "shared empowerment" rather than domination, drawing strength from a coordinated network of state and non-state actors across the Islamic world.

Redefining security from geography to "civilizational space": Security will no longer be limited to protecting territorial borders but will focus on safeguarding an independent civilizational domain against cultural intrusion, economic warfare, and cognitive attacks. The Resistance Front will thus function as a living, adaptive security ecosystem capable of responding intelligently to threats.

Emergence of a multipolar world order centered on resistant powers: The end of the unipolar Western order will not lead to chaos but to a multipolar system where the Resistance Front acts as an influential pole, shaping international dynamics and designing new rules of engagement. This status rewards adherence to principles such as self-reliance, unity, and rejection of domination.

In conclusion, recent victories of the Resistance Front against Israel and the West demonstrate that it has become a "living laboratory of geopolitical transformation," proving that it is possible to confront the world's most advanced powers, not merely survive, but also present a new model of governance, security, and progress to the world.

فصلنامه علمی مطالعات بیداری اسلامی

دوره ۱۴، شماره ۱، تابستان ۱۴۰۴

شاپا چاپی: ۶۴۶۲-۲۲۲۸ شاپا الکترونیکی: ۲۱۱۲-۲۷۸۳

Journal Homepage: <https://www.iabaj.ir/>

مقاله پژوهشی

تحلیل تأثیر اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب بر پیشرفت و آینده جبهه مقاومت

افشین متقی* - استاد تمام جغرافیای سیاسی دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

آرش قربانی سپهر - محقق پسادکتری جغرافیای سیاسی دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

پریسا قربانی سپهر - دانشجوی دکتری جغرافیای سیاسی دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

چکیده	اطلاعات مقاله
در چند دهه گذشته، مهم‌ترین عامل تأثیرگذار در تحول موقعیت ژئوپلیتیکی ایران که مبنای تعاملات ایران با قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای را شکل داده است، اندیشه‌های امامین انقلاب می‌باشد. همچنین مقاومت اسلامی پس از پیروزی انقلاب اسلامی با بهره‌گیری از منظومه فکری امام خمینی (رحمه الله علیه) و امام خامنه‌ای (مدظله العالی) موجب شکل‌گیری جبهه مقاومت در منطقه غرب آسیا با محور جمهوری اسلامی ایران شده است. (مسئله)؛ این مقاله با روش توصیفی - تحلیلی در پی پاسخ به این پرسش است که تأثیر اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب بر پیشرفت و آینده جبهه مقاومت چگونه است؟ (پرسش و روش)؛ نتایج گویای آن است که اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب، بیش از هر چیز بر فعال و پویا بودن مقاومت تأکید دارد، اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب، نه تنها به عنوان یک نظریه، بلکه به عنوان نقشه راهی عملیاتی، عامل اصلی تحول توازن قدرت در منطقه غرب آسیا به نفع جبهه مقاومت بوده است. این اندیشه با ارائه یک پارادایم امنیتی، موجب استمرار، انسجام و پیشرفت مستمر این جبهه در مقابل ائتلاف‌های متخاصم شده است.	شماره صفحات: ۱۴۰-۱۶۵ از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید واژه‌های کلیدی: اندیشه دفاعی - امنیتی، امامین انقلاب، انقلاب اسلامی، جبهه مقاومت، ایران اسلامی تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۲/۱۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۷/۲۵

استناد: متقی، افشین، قربانی سپهر، آرش، و قربانی سپهر، پریسا. (۱۴۰۴). تحلیل تأثیر اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب بر

پیشرفت و آینده جبهه مقاومت. فصلنامه علمی مطالعات بیداری اسلامی، ۱۴(۱)، ۱۴۰-۱۶۵

* نویسنده مسئول: افشین متقی، پست الکترونیکی: a.mottaghi@khu.ac.ir

مقدمه

انقلاب اسلامی را می‌توان پدیده مهم «قرن بیستم» نام نهاد (قربانی سپهر و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۸). انقلابی که نه بر اساس ایدئولوژی‌های غالب قرن بیستم (کاپیتالیسم و کمونیسم)، بلکه بر اساس ایدئولوژی اسلام ناب محمدی (ص) بر ضد حکومتی که از لحاظ ایدئولوژیکی وابسته به غرب، به خصوص آمریکا بود و از لحاظ نظامی نیز لقب «ژاندارم منطقه» به خود گرفته بود، شکل گرفت. انقلاب اسلامی که بر اساس آموزه‌های اسلام صورت گرفت، ماهیتی کاملاً فرهنگی داشت. به گفته فرانسوا توال پیروزی انقلاب خمینی (رحمه الله علیه) در ایران یکی از پراهمیت‌ترین وقایع و انقلاب‌های نیمه دوم قرن بیستم بوده و در حقیقت مهم‌ترین واقعه در طول تاریخ شیعه می‌باشد (توال، ۱۳۸۳: ۵۶). به نظر امام (رحمه الله علیه)؛ حفاظت از حیات و پایداری نظام اسلامی «حفظ نظام مقدس جمهوری اسلامی» مبنای اصلی تأمین امنیت است و در این میان، نه تنها امنیت مردم مسلمان و امنیت کشور و حکومت جمهوری اسلامی ایران از هم جدا نیست، بلکه مرتبط با امنیت و منافع دیگر مسلمانان جهان نیز می‌باشد. بنابراین، امنیت جمهوری اسلامی ایران برای جهان اسلامی امنیت می‌آورد (واثق و حسینی نصرآبادی، ۱۳۹۵: ۹۲). از این رو، جوهره اصلی مکتب امام خمینی (رحمه الله علیه) را باید در نوع نگاه و برداشت ایشان از احساس پایدار امنیت حاکم بر تعاملات انسانی فرد با جامعه و افراد و کشورها در عرصه‌های روابط ملی و بین‌الملل جستجو نمود که نفی هر گونه سلطه‌گری و سلطه‌پذیری و توجه به خودباوری، محوری‌های این مکتب را تشکیل می‌دهند (فیروزآبادی، ۱۳۹۱: ۵۷). از این رو، تأثیر الهام‌بخش انقلاب اسلامی، که به افزایش آگاهی و پویایی جوامع اسلامی انجامید، فعالیت جنبش‌های سیاسی را، چه در میان شیعیان و چه در میان اهل تسنن، گسترش داد (احمدی، ۱۳۹۰: ۱۳۹).

بر این بنیان، انقلاب اسلامی ایران ماهیت و رسالتی فراملی دارد. انقلاب فراملی بر خلاف انقلاب ملی، دارای اهداف و آرمان‌هایی است که فراتر از مرزهای جغرافیایی ایران می‌رود. آمل و آماجی که معطوف به انسان‌ها و ملت‌های دیگر در جوامع دور و نزدیک است. از این رو، انقلاب اسلامی ایران فراتر از تغییر و تحول ساختاری و هنجاری در جامعه و ملت ایران در صدد ایجاد تغییرات و تحولات بنیادی در دیگر جوامع و ملت‌ها بر اساس نظم سیاسی - اجتماعی اسلامی است (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۸۹: ۱۳۱). از جمله ویژگی‌های تأثیرگذار انقلاب اسلامی برای غرب و حتی جهان اسلام، احیای افکار و اندیشه‌های اسلامی در سراسر جهان بود. مهم‌ترین تأثیر انقلاب اسلامی بر احیای ارزش‌ها و آگاهی‌های اسلامی، القای «تفکر اسلام سیاسی» بود (محمدی، ۱۳۷۷: ۱۳).

جمهوری اسلامی ایران با توجه به اینکه در منطقه غرب آسیا جزو کشورهایی است که آزاد و مستقل می‌باشد و دارای موقعیت ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی است در تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی تأثیرگذار می‌باشد. در حال حاضر پیشرفت‌های علمی و تکنولوژیک، مبارزه با زورگویان جهان، مقاومت هشت ساله در جنگ تحمیلی، مدیریت تحریم‌های همه جانبه غرب و مدیریت بحران هسته‌ای و صدور تفکر مقاومت از نمونه‌های بارز

و تاریخی این نقش آفرینی هاست. در این راستا، شکوفایی و پیشرفت جمهوری اسلامی ایران به شکل عملی و عینی، تعدادی از کشورهای اسلامی غرب آسیا را پس از چندین سده از انزوای خارج ساخته و به سوی همگرایی سوق داده است. از این رو، انقلاب اسلامی در ایران زمینه‌ای شده است که سایر کشورهای منطقه به حقوق خود آگاهی پیدا کنند و در جهت مبارزه با ظلم و ستم ایستادگی کنند که ثمره آن خیزش جریان‌ها و جنبش‌های اسلامی در میان کشورهای منطقه بوده است. از سوی دیگر طلسم شکست‌ناپذیر بودن، غول استعمار و امپریالیسم را ابطال کرده و این مسأله خود، جسارت و اعتماد به نفس را به ملت‌های مسلمان به ویژه غرب آسیا بازگردانده است (گلشنی و سهرابی، ۱۳۹۳: ۸۳-۸۲). به هر روی، در چهار دهه گذشته، مهم‌ترین عامل تأثیرگذار در تحول موقعیت ژئوپلیتیکی ایران که مبنای تعاملات ایران با قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای را شکل داده است، همین اندیشه‌های امامین انقلاب در قالب ایدئولوژی اسلامی شیعی می‌باشد.

بدین سان، انقلاب ایران نقطه عطفی در احیای هویت دینی شیعیان و حتی در نگاهی کلی‌تر، هویت دینی مسلمانان پدید آورد و تشیع و اسلام را در قلب حوادث و اخبار جهانی قرار داد (پارسا، ۱۳۷۶: ۳۷۷؛ پیشگاهی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۴: ۲۱). بسیاری از صاحب‌نظران معتقدند، به دنبال انقلاب اسلامی ایران بود که ارزش‌های اسلامی و به ویژه شیعی در جهان احیاء شد که این گسترش انقلاب اسلامی بر پایه تفکر و اندیشه امامین انقلاب شکل گرفته است و در حال گسترش می‌باشد. از این رو، تأثیرگذاری اندیشه دفاعی-امنیتی امامین انقلاب بر پیشرفت و آینده جبهه مقاومت در این تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد.

مبانی نظری

انقلاب از ماده قلب و به معنای دگرگونی و زیر و رو شدن آمده و در اصطلاح عبارت است از شورش عده‌ای برای واژگون کردن حکومت موجود و ایجاد حکومتی نو (معین، ۱۳۸۶: ۲۹۱) و انقلاب تحول پیچیده‌ای است که در طی آن حکومت مستقر به دلایلی توانایی اجبار و اعمال زور را از دست می‌دهد و گروه‌های گوناگون اجتماعی و سیاسی به مبارزه برمی‌خیزند تا قدرت سیاسی را قبضه کنند، این مبارزه اغلب مدتی طول می‌کشد تا آنکه سرانجام نهادهای جدید سیاسی جانشین نهادهای قدیم شوند (بشیری، ۱۳۸۲: ۱). اما استاد مطهری، ضمن بررسی لغوی واژه انقلاب و انواع آن، مفهوم اجتماعی انقلاب را «وضع‌ای را با اراده خود خراب کردن برای رسیدن به وضعی بهتر» و «واژگون کردن وضع حاکم برای برقراری نظامی متعالی‌تر» معرفی می‌کند (مطهری، ۱۳۷۲: ۱۱۰). لذا، انقلاب اسلامی، جریانی است دینی که نظریه‌پردازی در این حوزه بایستی بر مبنای دینی پایه‌ریزی شود و بر اساس نگاه هستی‌شناسی اسلامی شکل بگیرد (محمدی و خدادادی، ۱۳۹۶: ۱۳۱). بر این بنیاد، در ایران انقلابی رخ داده است که همه معادلات را بر هم ریخته، حساب‌های به اصطلاح علمی و جامعه‌شناسانه را نقش بر آب کرده است. به طوریکه کسی باور نمی‌کرد که انقلابی رخ بدهد که خاستگاه آن مساجد باشد، در حالیکه هیچ تشکیلاتی هم در میان مردم وجود نداشته باشد و مردم هیچ نوع تمرین حزبی و انقلابی هم نداشته باشند. به هر

حال می‌بینیم که غربی‌ها «فرانسه، انگلیس، آلمان» هم این انقلاب را پدیده نوظهوری می‌دانند. همچنین استاد مطهری شش متغیر را برای تحلیل انقلاب ایران طرح می‌کند؛ (۱) حاملان انقلاب (۲) علل انقلاب (۳) اهداف انقلاب (۴) شعارهای انقلاب (۵) نقش رهبری (۶) حضور اقشار مختلف در انقلاب (مطهری، ۱۳۷۲: ۱۳۹-۱۱۷). بنابراین، اسلام جهت‌گیری نهضت‌های الهی را به سوی مستضعفین می‌داند اما خاستگاه هر نهضت و هر انقلاب را صرفاً مستضعفین نمی‌داند یعنی بر خلاف مکتب مادی (همان، ۳۷).

۱. مفهوم انقلاب اسلامی

در ترکیب «انقلاب اسلامی»، «اسلام»، هدف و «انقلاب»، وسیله است. در واقع، مردم و رهبری انقلاب به وسیله انقلاب تلاش کردند تا مجدداً اسلام را به عنوان یک مکتب اجتماعی و سیاسی احیا نمایند (حشمت‌زاده، ۱۳۷۸: ۳۳). سرنوشت اسلام در جهان امروز با انقلاب اسلامی پیوند خورده است (محمدی و همکاران، ۸: ۱۴۰۲). در این مکتب، انقلاب اسلامی، یک انقلاب سیاسی یا دگرگونی اجتماعی محض نیست، بلکه تجدید حیات اسلام را در تمام وجوه و ابعاد در نظر دارد و متضمن بازگشت به اصول اسلام به عنوان مکتبی جامع و تضمین‌کننده حیات دنیایی و معنوی انسان است. نظام جمهوری اسلامی، نتیجه و برآیند انقلاب اسلامی است که در سال ۱۳۵۷ با رهبری امام خمینی (رحمه الله علیه) به پیروزی رسید و جانشین نظام سلطنتی پهلوی گردید. هم‌اکنون انقلاب اسلامی ایران متأثر از مجموعه‌ای از ارزش‌ها، آرمان‌ها و تفکرات اسلامی - شیعی و نیز رفتارهای ملی است که به ویژه در حوزه‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی تبلور یافته و در قالب نظام سیاسی «جمهوری اسلامی» عینیت یافته است. دو ویژگی مهم انقلاب که «جان اسپوزیتو» آن را «اسلام‌گرایی - آرمان‌گرایی» و «مردمی بودن» می‌داند، به مانند زمان وقوع انقلاب در استمرار آن در سیستم حکومت جمهوری اسلامی نیز پابرجا مانده است (اسپوزیتو، ۱۳۹۳: ۸۶). از این‌رو، انقلاب اسلامی ایران، باقی است؛ مادام که به آرمان‌ها و اصول آن پایبندی نشان داده شود.

اصطلاح «صدور انقلاب» به عنوان ساخته امام خمینی (رحمه الله علیه) و پرداخته استراتژیست‌های جمهوری اسلامی، به حقیقتی نظر داشت که از یک سو، انقلاب را مکلف می‌نمود تا به مسلمانان و مستضعفان جهان توجه داشته باشد و از طرف دیگر، ایدئولوژی انقلاب را به دیگر کشورها به عنوان مدل جدیدی از تغییرات بنیادین صادر می‌نمود. اصل صدور انقلاب تا حد زیادی وظیفه دستگاه دیپلماسی انقلاب را مشخص می‌کرد؛ به طوریکه تدوین گران قانون اساسی، روح اصل «صدور انقلاب» را در موادی از این قانون گنجانده (قانون اساسی ایران، فصل دهم: اصل ۱۵۴-۱۵۲). در اوایل انقلاب در چگونگی راهبرد صدور انقلاب، بحث‌های بسیاری مطرح بود تا اینکه امام خمینی تکلیف این بحث‌ها را با تأکید بر «صدور معنوی انقلاب» یکسره کردند. از آن پس تا به حال، دولت‌ها کم و بیش، اصل صدور انقلاب را با استفاده از چهار استراتژی: «الگو سازی»، «تبلیغ و آگاه سازی»، «آموزش» و «حمایت از نهضت‌های آزادی بخش» (محمدی، ۱۳۸۱: ۷۱)، در تعامل با دیگران به ویژه در سطوح منطقه‌ای به پیش برده‌اند.

۲. اسلام سیاسی

اصطلاح اسلام سیاسی^۱، اصطلاحی جدید است که در برابر اسلام سنتی پدید آمده است و به دنیای مدرن تعلق دارد (بهرروز لک، ۱۳۸۶: ۱۰). اسلام سیاسی گفتمانی است که حول دال مرکزی اسلامی نظم یافته است. این گفتمان، قائل به قرائتی جامع و حداکثری از اسلام بوده و بازگشت به اسلام را به عنوان تنها راه حل بحران‌ها و چالش‌های معاصر تلقی می‌کند. اسلام سیاسی را می‌توان گفتمانی به حساب آورد که گرد مفهوم مرکزی حکومت اسلامی نظم یافته است (سعید، ۱۳۷۹: ۳۲). هدف نهایی اسلام سیاسی، بازسازی جامعه بر اساس اصول اسلامی است و در این راه به دست آوردن قدرت سیاسی، مقدمه‌ای ضروری تلقی می‌شود (حسینی‌زاده، ۱۳۸۶: ۱۷). در همین راستا و تبیین اسلام سیاسی در ایران بعد از وقوع انقلاب، گروه دیگری در صدد ترکیب اسلام با سوسیالیسم برآمدند تا از این طریق به بازسازی مفاهیم دینی پرداخته و تصویری نوین و جذاب از اسلام ارائه دهند (مرادی، ۱۳۸۸: ۳). لذا، کار امام خمینی (ره) از این جهت اهمیت دارد که وی نه تنها با رژیم پهلوی به طور خاص بلکه با نظم رایج در جهان اسلام به طور عام نیز به مخالفت برخاست. به واسطه ایشان است که اسلام‌گرایی از یک مخالفت ساده و طرح سیاسی به کنار افتاد و به یک جنبش ضد نظم حاکم تبدیل می‌شود (حسینی‌زاده، ۱۳۸۶: ۱۰۴).

۳. اندیشه دفاعی - امنیتی

اندیشه دفاعی عبارت است از اندیشه درباره حفظ جان، مال، آبرو و حفظ داشته‌های ارزشی نزد اشخاص، گروه‌ها و جامعه (عباسی، ۱۳۹۵). از این رو، در موضوع اندیشه دفاعی سازوکار فلسفی و واقع‌گرایانه در موضوع پیشگیری از دسیسه دشمن و بازدارندگی مؤثر، یک اصول پایه‌ای است که اقدامات دفاعی را راهبری می‌کند و می‌تواند به عنوان راهنما در برابر ظلم و تجاوز معرفی شود. لذا لازمه اندیشه دفاعی کارآمد آن است که اولاً نحوه مواجهه با دشمن در مواقع ضروری معلوم شود. دوم اینکه در مواجهه با تهاجمات بتوان از بهترین راه‌ها استفاده کرد و سوم اینکه جهت حصول پیروزی باید راهکار مطلوب در امر دفاع مشخص گردد (واثق و حسینی نصرآبادی، ۱۳۹۵: ۹۵-۹۴).

اندیشه امنیتی عبارت است از تفکر درباره از بین بردن عوامل تهدید کننده آسایش و آرامش افراد و گروه‌ها در جامعه (عباسی، ۱۳۹۵).

پیشینه پژوهش

در پژوهش حاضر سعی شده است تا منابع و مآخذی که دارای ارتباط تنگاتنگ با موضوع پژوهش است، به طور اجمالی بررسی و از مطالب آنها به نحو مطلوب استفاده گردد.

ردیف	محقق و سال	عنوان پژوهش	خلاصه نتایج
------	------------	-------------	-------------

۱	بهر روز صالحی و سید فرشید جعفری پابندی ۱۴۰۳	کار بست معرفت - شناسی فرا اثبات - گرا در فهم جهان اسلام با تأکید بر جمهوری اسلامی ایران	نتایج تحقیق گویای آن است که تنها با توسل جستن معرفت شناسی فرا اثباتی و در بستر و زمینه های سیاسی و فرهنگی ایران می توان در شناسایی درست مسائل ایران کامیاب شد.
۲	آرش قربانی سپهر و حامد ابراهیمی ۱۴۰۲	اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب با تأکید بر تهدیدات جمهوری اسلامی ایران	یافته های پژوهش گویای آن است که امروزه دشمنان اسلام به ویژه دشمنان انقلاب اسلامی ایران برنامه هایشان ایجاد تهدید و تهدید سازی است که با اهرم های فشار اقتصادی، تهدید نظامی، تهدید سایبری، تحریم ها و جنگ روانی سعی بر آن دارند تا از مؤلفه های قدرت جمهوری اسلامی ایران در منطقه بکاهند و آن را در انزوای ژئوپلیتیکی قرار دهند.
۳	علی سبحانی فر ۱۴۰۰	ارائه الگوی دفاع نرم سیاسی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر گفتمان امام خامنه ای (مدظله العالی)	هدف اصلی این تحقیق تدوین الگوی دفاع نرم سیاسی کشور مبتنی بر گفتمان رهبری است. محقق مدخل ورود به بحث را با احصاء ۱۴۵ کلیدواژه مرتبط با موضوع، با کمک صاحب نظران به دست آورده است و به ارائه الگوی دفاع نرم سیاسی جمهوری اسلامی مبتنی بر گفتمان امام خامنه ای (مدظله العالی) پرداخته است.
۴	سید هادی زرقانی ۱۴۰۰	بررسی و تبیین راهبردهای دفاعی حضرت امام خمینی (رحمه الله علیه) در دفاع مقدس	در این تحقیق برای شناخت و تبیین مفاهیم و راهبردهای دفاعی مدنظر حضرت امام خمینی (رحمه الله علیه)، مؤلفه های هفت گانه دفاعی شامل (فلسفه و ماهیت دفاع مقدس، فرهنگ و رفتار سازمانی نیروهای مسلح، عملیات روانی، اخلاق اسلامی در جنگ، نیروی نظامی تراز انقلاب اسلامی، نقش قدرت های جهانی در جنگ و نقش و کارکرد بسیج مردمی) ملاک قرار گرفته است.

۵	اصغر صالح	الگوی جبهه	بر اساس منظومه فکری مقام معظم رهبری، جبهه مقاومت در ابعاد و مؤلفه‌های ارکان (رهبران، دولت‌ها، ملت‌ها، وحدت و...)، مبانی و جهت سازها (آرمان، اندیشه، مکتب، اصول و...) عوامل پیش برنده (توان و آمادگی دفاعی، استحکام ساخت درونی و...)، موانع و چالش‌ها (نفوذ، نفاق، نابسامانی داخلی، استبداد، استکبار و...) اهداف مقاومت (دولت سازی، رهبری سازی و...) دستیابی به استقلال و عزت دولت‌ها و ملت‌های جبهه مقاومت، اعتماد سازی، بازدارندگی و کاهش حضور نظامی استکبار در کشورهای محور مقاومت و سرانجام پیروزی مقاومت را تسهیل می‌نماید.
---	-----------	------------	---

جدول ۱: بررسی پیشینه پژوهش (منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴)

روش پژوهش

پژوهش کیفی شامل مجموعه‌ای از شیوه‌های عمل مادی - تفسیری است که جهان را قابل مشاهده می‌سازد. همچنین لازم به اشاره است که متناسب با روش کیفی، از روش تحقیق توصیفی - تحلیلی برای انجام این پژوهش استفاده شده است. در این پژوهش تلاش شده است تا تأثیر اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب بر پیشرفت جبهه مقاومت بررسی گردد. در این پژوهش برای گردآوری و فیش‌برداری از اطلاعات کتابخانه‌ای و اینترنتی استفاده شده است.

اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نوشته شده است که همه مسلمانان یک امتند و دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است که سیاست کلی خود را بر پایه ائتلاف و اتحاد ملل اسلامی قرار دهد و کوشش پیگیر به عمل آورد تا وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام را تحقق بخشد (محمدی، ۱۳۷۱: ۲۴). بر این اساس، جمهوری اسلامی نماد اسلام است؛ لذا هرچه قوی‌تر باشد، جهان اسلام هم قوی‌تر است و هرچه توان عملش بیشتر باشد، به نفع مسلمانان جهان است از این رو، یکی از مؤلفه‌های قدرت ملی جمهوری اسلامی ایران در نظام جهانی، اندیشه‌های امامین انقلاب است که این اندیشه‌ها بر بسیاری از معادلات جهانی تأثیر گذاشته است و زمینه مقابله با جبهه استکبار شده است (قربانی سپهر و ابراهیمی، ۱۴۰۲: ۱۳۱).

بدین سان، انقلاب ایران نقطه عطفی در احیای هویت دینی شیعیان و حتی در نگاهی کلی‌تر، هویت دینی مسلمانان پدید آورد و تشیع و اسلام را در قلب حوادث و اخبار جهانی قرار داد (پارسانیا، ۱۳۷۶: ۳۷۷؛ پیشگاهی‌فرد

و همکاران، ۱۳۹۴: ۲۱). با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، تشیع به سوی هژمونیک شدن پیش رفت و توجه جهانی را به خود معطوف ساخت، به گونه‌ای که بازیگران عرصه بین‌المللی به دنبال شناخت جدی‌تر واقعیت‌ها و قابلیت‌های آن برآمدند. در اکثر کشورهای جهان به ویژه کشورهای اسلامی شیعیان همواره در اقلیت بوده و آماج تبعیض‌های گسترده و ناروا بودند، اما با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، اظهار هویت شیعی مسلمانان حیاتی دوباره گرفتند و به مبارزه با استکبار و استبداد در عرصه داخلی و خارجی پرداختند که این امر به نوبه خود روند قدرت‌یابی و گسترش حوزه نفوذ تشیع را در جهان سرعت بخشیده است. به واقع، در اثر این رخداد و رخدادهای گوناگون پس از آن بود که تشیع به یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در ژئوپلیتیک تبدیل شد. به دیگر سخن با انقلاب اسلامی، پتانسیل نهفته در مذهب تشیع شکوفا شد و این مذهب در کشور بزرگی مثل ایران به قدرت سیاسی دست یافت. این در حالی است که تا پیش از این، شیعیان در بیشتر کشورها از قدرت و مسئولیت سیاسی و اجرایی به دور بودند و بیشتر به صورت اقلیت‌هایی محروم و حاشیه‌ای زندگی می‌کردند؛ اما پس از انقلاب اسلامی، آنها کم‌کم در کشورهای گوناگون از رخوت بیرون آمدند و در مسیر قدرت‌یابی و تجدید هویت قرار گرفتند. این فرآیند در سال‌های پیش، به ویژه پس از اشغال عراق توسط ایالات متحده، به گونه آشکارتری ادامه یافت. به دنبال این فرآیند بود که موضوع شیعه و نقش آفرینی آن، مورد توجه اندیشمندان قرار گرفت و اندک اندک ایده‌های گوناگون درباره آن ارائه شد (احمدی، ۱۳۹۰: ۶۶). بعد از آن بود که قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای جهت تأثیرگذاری کمتر انقلاب اسلامی بر روی شیعیان منطقه و قدرت‌یابی آنها با طرح‌های مختلف به مقابله با انقلاب اسلامی برخاستند که مهم‌ترین آنها را می‌توان جنگ ایران و عراق، اختلاف افکنی در بین اقوام، تحریم‌های بین‌المللی و... دانست.

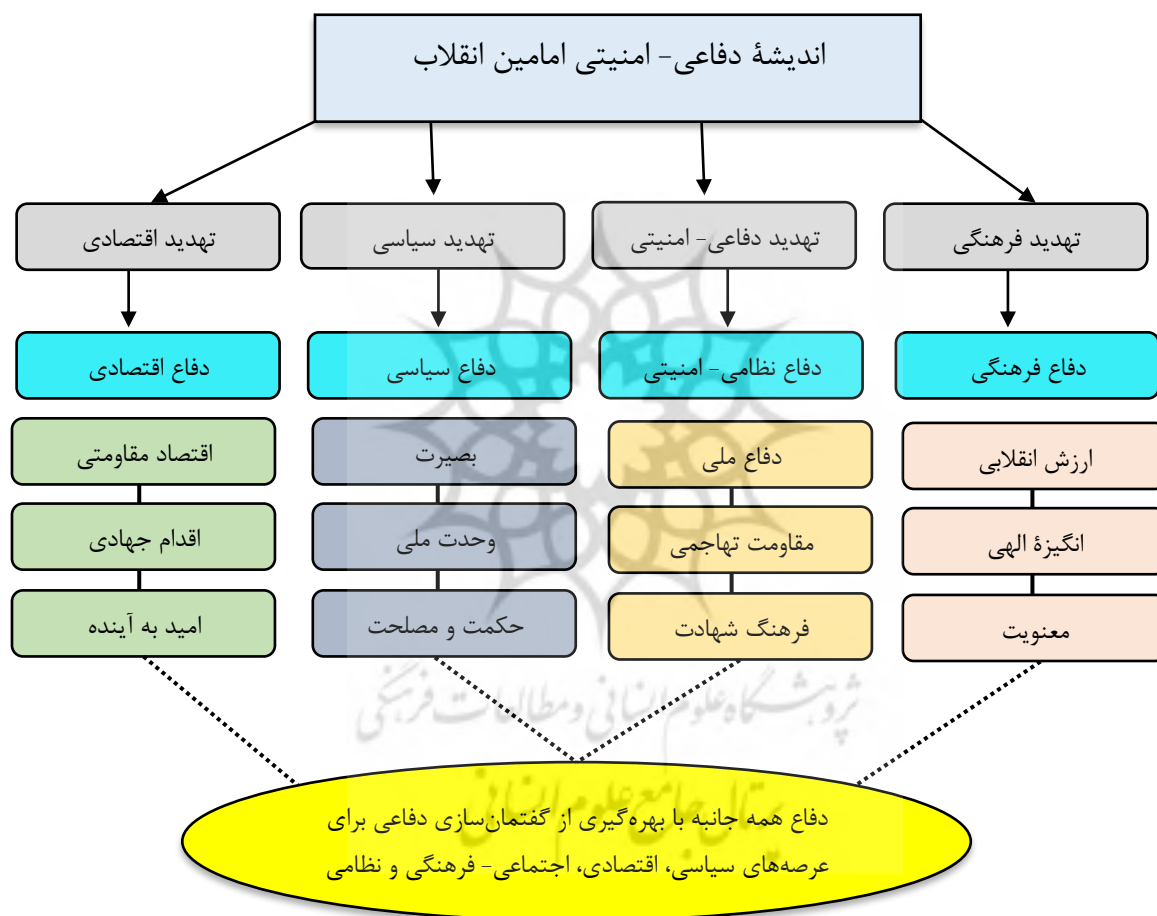
در تاریخ اسلام و ایران حضرت امام خمینی (رحمه الله علیه) از بزرگترین عالمان و اندیشمندان دینی محسوب می‌شود که بیشترین اهتمام ایشان، درک شرایط سیاسی زمانه (با تمام پیچیدگی‌ها، گستردگی‌ها و...) و تلاش مجاهدانه برای حفظ و تحقق آرمان‌ها، اهداف و... اسلامی بود.

به نظر امام (رحمه الله علیه)؛ حفاظت از حیات و پایداری نظام اسلامی «حفظ نظام مقدس جمهوری اسلامی» مبنای اصلی تأمین امنیت است و در این میان، نه تنها امنیت مردم مسلمان و امنیت کشور و حکومت جمهوری اسلامی ایران از هم جدا نیست، بلکه مرتبط با امنیت و منافع دیگر مسلمانان جهان نیز می‌باشد. بنابراین، امنیت جمهوری اسلامی ایران برای جهان اسلامی امنیت می‌آورد. از این رو، جوهره اصلی مکتب امام خمینی (رحمه الله علیه) را باید در نوع نگاه و برداشت ایشان از احساس پایداری امنیت حاکم بر تعاملات انسانی فرد با جامعه و افراد و کشورها در عرصه‌های روابط ملی و بین‌الملل جستجو نمود که نفی هر گونه سلطه‌گری و سلطه‌پذیری و توجه به خودباوری، محوری‌های این مکتب را تشکیل می‌دهند (فیروزآبادی، ۱۳۹۱: ۵۷). همچنین امام در خصوص امنیت ملی می‌فرماید: «زمانی که امنیت در یک کشور وجود داشته باشد و مردم در صلح و آرامش به سر ببرند و شورش‌های داخلی ایجاد نشود، ساختار زیربنایی ملت انسجام یافته است و این ملت، این دولت و حکومت

ناگستنی است و در برابر قدرتمندترین کشورها و دسیسه‌های آنها خالی نمی‌کند و هرگز سرزمین خود را فدای برنامه‌های منفعت‌جویانه بیگانگان نمی‌نماید» (امام خمینی، ۱۳۶۲: ۸۲). از سوی دیگر امام در خصوص امنیت بین‌الملل می‌فرماید؛ ملت‌های مسلمان با همکاری یکدیگر باید در جهان امنیت خود را مستحکم کنند و با قاطعیت تمام، منافع خود را دنبال کنند و از بیم دشمن در خانه قرار نگیرند که دشمن به دنبال همین است. امام به گروه‌های مسلمان که از روی اشتباه به غرب و احیاناً به شرق تمایل نشان می‌دهند و از سوی منافقان طرفداری می‌کنند و به مخالفان و بدخواهان اسلام از روی خطا و اشتباه گاهی دست یاری می‌دهند، می‌گوید: بر سر اشتباه خود پافشاری نکنند و با شهادت به دنبال ایجاد امنیت برای مسلمانان در عرصه جهانی باشند و این مستضعفانند که تاریخ را از شر مستکبران نجات می‌دهند و اسلام و مسلمانان را در جهان سرافراز می‌کنند (همان، ۵۷). به هر روی امام (رحمه الله علیه) با ارزیابی دقیق از وضعیت جامعه بعد از انقلاب و درک صحیح این نکته که تضمین و تأمین امنیت واقعی کشور به شیوه رژیم سابق از رهگذر توسل به ارباب و سرکوب به هیچ روی امکان‌پذیر نیست، بر آن شد تا از توان و شور انقلابی ایجاد شده در جامعه و به ویژه در قشر فعال و پویای جوان در راستای برقراری نظم و آرامش بهره جوید. ایشان با درک این واقعیت که جوان نیاز به طرح خود و کسب شخصیت دارد، با طراحی نهاد بسیج مستضعفین، به این نیاز پاسخی منطقی داد و از سوی دیگر، با بهره‌گیری از ارزش‌های نهادینه و درونی شده در جمع جوانان انقلاب، کوشید تا بهترین وجه امنیت جامعه را در برابر تهاجم دشمنان تضمین نماید. تجربه مؤفق مشارکت مردم در عرصه تأمین امنیت در قالب نهاد کارآمد بسیج در دوران پس از انقلاب اسلامی ایران به ویژه دفاع مقدس، ضمن اندیشه امام (رحمه الله علیه)، به خوبی نشان داد که پویایی امنیت جهان در حال توسعه را تنها در رابطه با تقویت و تحکیم زمینه داخلی باید جست، چه آنکه شرایط داخلی نهایتاً منبع اصلی آسیب‌پذیری در برابر تهدیدها (یا چالش‌های) خارجی است و کشورهای در حال توسعه نظیر ایران اگر خواهان مقابله با این عوامل و تهدیدها هستند، باید شرایط داخلی خود را بهبود بخشند. بدیهی است که در صورت بی‌توجهی به این مهم، در کشورهای جهان سوم به رغم برخورداری از قدرت نظامی رسمی، دستگاه امنیت داخلی و ثروت ناشی از منابع اقتصادی، اغلب همچنان گرفتار ضعف و ناکارآمدی در عرصه امنیت باقی خواهند ماند. امام (رحمه الله علیه) با در نظر داشتن این اصل بنیادین، همواره بر وحدت کلمه و حضور گسترده مردم به ویژه نسل جوان بر صحنه تأکید داشت (کلاهچیان، ۱۳۸۴: ۶۲).

در اندیشه دفاعی اسلام و به تبع آن رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) دفاع و امنیت، بخشی از سیاست و ابزاری برای سیر الی الله در دنیای فانی طبیعت است و خودش هدف محسوب نمی‌شود؛ به عبارت دیگر، کارکرد امنیت، ایمن ساختن و هموار کردن شرایط برای حفظ ارزش‌ها و به فعلیت درآمدن آنها است. مکتب اسلام با چند بعدی دیدن دفاع و امنیت، عینی‌ترین نمود ناامنی را، در تهاجم نظامی علیه دارالاسلام می‌داند و ابزار نظامی از طریق جهاد راهی برای کسب امنیت می‌شمرد (لطفی مرزناکی، ۱۳۹۴: ۱۷). با توجه به تأکیدات فرماندهی معظم کل قوا در مقاوم‌سازی؛ باید اذعان کرد برای تحقق این هدف، بهترین راهکار، قوام اسلام و استقرار آن بر

توان دفاعی مسلمانان استوار می‌شود. بنابراین، حفظ نظام جمهوری اسلامی ایران، «فرا تر از حوزه نظامی» است. فتح سنگرهای کلیدی جهان و به ویژه علم و فناوری و نیز تشکیل هسته‌های مقاومت و بسیج مردمی را به عنوان یکی از راهبردهای دفاعی مؤثر برای دفع توطئه نظامی دشمنان قلمداد کرد. اگرچه راهبرد فشار همه جانبه آمریکا و غرب پس از فتنه سال ۱۳۸۸ شدت بیشتری گرفت، اما مقام معظم رهبری^(مد ظله العالی) با دوراندیشی بسیار پیش‌تر اقدام به گفتمان‌سازی و طراحی راهبرد دفاع همه جانبه نمودند. به عبارت دیگر مقام معظم رهبری^(مد ظله العالی) راهبرد دفاع همه جانبه را قرینه فشار همه جانبه دشمن قرار دادند. بنابراین، اقتدار دفاعی - امنیتی کشور زمانی به دست می‌آید که امکان دفع تهدیدهای فرامنطقه‌ای (آمریکا)، منطقه‌ای (رژیم صهیونیستی)، و تهدیدات امنیتی (گروه - های تکفیری - تروریستی)، همزمان وجود داشته باشد.

شکل ۱: اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب در مواجهه با تهدیدات

(منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴)

۱. تبدیل مقاومت از استراتژی تا گفتمان: اندیشه امامین، "مقاومت" را از یک راهبرد نظامی صرف به یک گفتمان فراگیر امنیتی - فرهنگی ارتقا داد. نتیجه این تحول، ایجاد هویتی واحد و فراملی در میان اعضای جبهه مقاومت بوده است.
۲. بنیان‌گذاری امنیت زنجیره‌ای: تأکید بر مفهوم "امنیت نفوذناپذیر" نه تنها برای ملت ایران، بلکه به عنوان یک اصل برای کل منطقه منجر به شکل‌گیری شبکه‌ای از گروه‌های مقاومت شد که امنیت آنها در گرو امنیت یکدیگر است. این امر توان

بازدارندگی جمعی جبهه مقاومت را در مقابل تهدیداتی مانند داعش، رژیم صهیونیستی و غرب به طور چشمگیری افزایش داده است.

۳. خوداتکایی و بی‌نیازی از قدرت‌های خارجی: پیام مستمر امامین در لزوم "عزت و خوداتکایی" موجب شد تا اعضای جبهه مقاومت، وابستگی به غرب و شرق را کنار گذاشته و بر توسعه توانمندی‌های داخلی (نظامی، اقتصادی و رسانه‌ای) متمرکز شوند. نتیجه ملموس این امر، افزایش قابلیت‌های بومی در تولید تسلیحات و طراحی عملیات‌های مشترک بوده است.

۴. ایجاد وحدت استراتژیک: اندیشه "وحدت جهان اسلام" (امت اسلامی) باعث شد تا گروه‌هایی با پیشینه‌های مذهبی و قومی متفاوت (مانند حزب‌الله لبنان، مقاومت فلسطین و نیروهای عراقی و یمنی) تحت یک چتر استراتژیک واحد گرد هم آیند. این وحدت، کارایی عملیاتی آنها را در میدان‌های نبرد چندگانه به حداکثر رسانده است.

تأثیر انقلاب اسلامی بر پیشرفت جبهه مقاومت

مقاومت صرفاً در بین نیروها و گروه‌های سیاسی و اجتماعی نیست. بلکه گاهی برخی از دولت‌ها نیز در برابر گفتمان حاکم یا گفتمان سلطه مقاومت می‌کنند. گاهی نیز ترکیبی از چند دولت و چند ملت و گروه و نهضت با هم یک حوزه یا محور یا گفتمان مقاومت را تشکیل می‌دهند (رشیدی و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۰).

مقاومت اسلامی پس از پیروزی انقلاب اسلامی با بهره‌گیری از منظومه فکری امام خمینی (رحمه الله علیه) و امام خامنه‌ای (مدظله العالی) موجب شکل‌گیری جبهه مقاومت در منطقه غرب آسیا با محور جمهوری اسلامی ایران شده است. جبهه مقاومت برای دستیابی به اهداف خود و همچنین همسو نمودن ملت‌ها و دولت‌های منطقه با انقلاب اسلامی، نیازمند یک الگوی منسجم و کارآمد است تا با بهره‌گیری از آن بتواند پیچیدگی‌های محیط خود را مدیریت نماید. امام خامنه‌ای (مدظله العالی) به عنوان رهبر انقلاب اسلامی و فرمانده معظم کل قوا، با اشراف اطلاعاتی بر جبهه مقاومت، ابعاد مختلف مقاومت را در مناسبت‌ها و سخنرانی‌های گوناگون تبیین نموده است. بر اساس منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله العالی) جبهه مقاومت در ابعاد و مؤلفه‌های: ارکان (رهبران، دولت‌ها، ملت‌ها، وحدت و...)، مبانی و جهت‌سازها (آرمان، اندیشه، مکتب، اصول و...)، عوامل پیش‌برنده (توان و آمادگی دفاعی، استحکام ساخت درونی و...)، موانع و چالش‌ها (نفوذ، نفاق، نابسامانی داخلی، استبداد، استکبار و...)، اهداف مقاومت (دولت‌سازی، رهبری‌سازی و...) دستیابی به استقلال و عزت دولت‌ها و ملت‌های جبهه مقاومت، اعتمادسازی، بازدارندگی و کاهش حضور نظامی استکبار در کشورهای محور مقاومت و سرانجام پیروزی مقاومت را تسهیل می‌نماید (صالح اصفهانی و همکاران، ۱۳۹۹: ۸۱).

رهبر معظم انقلاب ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۶ در دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (علیه السلام) به تبیین دولت مقاومت پرداختند؛ دولت مقاومت یعنی تسلیم زورگویی نشدن، تسلیم زیاده‌طلبی نشدن، در موضع اقتدار ایستادن. دولت مقاومت در موضع اقتدار قرار می‌گیرد. ببینید، دولت مقاومت نه اهل تجاوز است،

نه اهل سلطه‌طلبی و دست‌اندازی به ملت‌ها و کشورها است، نه اهل فرو رفتن در لاک دفاعی و موضع انفعال است؛ هیچکدام از اینها نیست. بعضی خیال می‌کنند اگر ما بخواهیم خودمان را از تهمت سلطه‌طلبی و اقتدارطلبی بین‌المللی و منطقه‌ای برکنار کنیم، باید برویم در لاک دفاعی؛ اینجوری نیست. در لاک دفاعی نمی‌رویم، در موضع انفعال قرار نمی‌گیریم، بلکه ما در موضع «أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ» قرار می‌گیریم. در موضعی قرار می‌گیریم که در این آیه شریفه از آن تعبیر شده است به «تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ»؛ «تُرْهِبُونَ بِهِ» یعنی چه؟ «تُرْهِبُونَ بِهِ» همان چیزی است که در ادبیات سیاسی امروز به آن «قدرت بازدارندگی» می‌گویند. جمهوری اسلامی در جایگاهی قرار می‌گیرد که دارای قدرت بازدارندگی است؛ دارای اقتدار بازدارنده است؛ می‌خواهند این اقتدار نباشد.

امام خمینی اعتقادی بر داشتن مرزهای جغرافیایی و یکی شدن کشورها ندارد، بلکه معتقد است که هر کدام از کشورها با حفظ حدود و ثغورشان باید برای توحید کلمه تلاش کنند؛ در این حکمت امام خمینی دنبال تشکیل یک دولت بزرگ اسلامی به مرکزیت ایران که در جهان اسلام حکمرانی کند و سایر کشورهای اسلامی به صورت ایالات این دولت بزرگ اسلامی باشند، نیست بلکه ایشان دولت‌های سرزمینی را به منزله یک امر اجتناب‌ناپذیر در دنیای جدید پذیرفته و معتقدند که کشورهای اسلامی در عین استقلال و در عین به رسمیت شناختن واحدهای کشور و ملت بر اساس مشترکات اسلامی، می‌توانند یک دولت بزرگ اسلامی را تشکیل دهند. و همه در زیر پرچم پرافتخار اسلام مجتمع و با دشمنان اسلام و محرومان جهان به دفاع برخیزند (عیسی‌نیا، ۱۳۸۵).

امام خامنه‌ای نیز بر این امر تأکید دارند که جمهوری اسلامی ایران دولت مقاومت است و هدفش گسترش فرهنگ مقاومت در منطقه و جهان است و دشمنان هم با دولت مقاومت مخالفت و معارضة دارند و هم با فرهنگ مقاومت.

«امروز در منطقه ما، منطقه غرب آسیا، کلمه مشترک ملت‌ها، مقاومت است؛ مقاومت را همه قبول دارند... همین شکست‌هایی که در این چند سال، آمریکایی‌ها در عراق، لبنان و در فلسطین و مانند اینها داشتند، محصول مقاومت گروه‌های مقاومت است. یکی از حقایق، «قدرت مقاومت» است. امروز جبهه مقاومت در منسجم‌ترین وضعیت در چهل سال گذشته است؛ در منطقه و در مراکزی حتی فراتر از منطقه؛ این یک واقعیت است.

نقطه مقابل، قدرت استکباری است؛ قدرت استکباری آمریکا، قدرت فتنه‌انگیزی و خباثت رژیم صهیونیستی، از چهل سال پیش به این طرف به مراتب تنزل کرده‌اند و پایین رفته‌اند. ما باید به ترفند دشمن برای تضعیف اندیشه مقاومت توجه کنیم. اندیشه مقاومت، قدرتمندترین سلاح یک ملت است؛ پس طبیعی است که دشمن بخواهد این سلاح را از دست ملت ایران بگیرد؛ لذا روی اندیشه مقاومت شروع می‌کنند به

وسوسه کردن، تردیدافکنی: «آقا، چه فایده دارد، نمی‌شود». باید اندیشه مقاومت از ترفند دشمن مصون بماند و با ترفند دشمن تضعیف نشود» (۱۳۹۸/۰۳/۱۴).

«این واقعاً یکی از معجزات انقلاب است. در منطقه، جمهوری اسلامی، شما توانستید آمریکای مستکبر را به زانو دریاورید و شکست بدهید. تمام تلاش‌هایی که می‌کردند و نقشه‌هایی که کشیده بودند برای این بود که این منطقه را از تفکر انقلابی و اسلامی دور کنند؛ هدف همه اینها در واقع همین بود که این تفکر انقلابی را، تفکر مقاومت را که گسترش پیدا کرده در منطقه، این تفکر را از بین ببرند و دفن کنند، ولی بالعکس شد!... این چند توطئه پی‌درپی که در این منطقه، آمریکا و صهیونیسم و ارتجاع عرب و دیگران به وجود آورده بودند، همه با اقتدار جمهوری اسلامی نابود شد، از بین رفت» (۱۳۹۶/۰۹/۰۱).

ما امروز «دولت مقاومت» ایم. دولت مقاومت خیلی مهم است. دولت مقاومت با فلان سازمان مقاومت فرق دارد، با فلان جریان مقاومت در فلان کشور فرق دارد، با فلان شخصیت مقاومت فرق دارد. [البته] با آنها هم دشمنند؛ استکبار جهانی که اهل زیاده‌طلبی است، اهل تجاوز است، اهل دست‌اندازی به همه ثروت‌های مادی و معنوی ملت‌های عالم است، با هر عنصر مقاومت مخالف است، [لذا] با سازمان‌های مقاومت هم مخالف است، با انسان‌های مقاوم هم مخالف است، اما اینها کجا و دولت مقاومت که بر اساس مقاومت تشکیل بشود، کجا!

جمهوری اسلامی دولت مقاومت است؛ دولت مقاومت که سیاست دارد، اقتصاد دارد، نیروی مسلح دارد، حرکات بین‌المللی دارد، منطقه نفوذ وسیع در درون کشور و بیرون کشور دارد؛ این بسیار مهم است، و با هیچ عنصر مقاومت دیگری قابل مقایسه نیست. برای همین است که دشمنی‌ها از همه جای دنیا چه از سوی قدرت‌طلبان، چه از سوی نوکران قدرت‌طلبان متوجه جمهوری اسلامی است.

جمهوری اسلامی در جایگاهی قرار می‌گیرد که دارای قدرت بازدارندگی است؛ دارای اقتدار بازدارنده است؛ می‌خواهند این اقتدار نباشد. دشمن دنبال چیست؟ هدف دشمن در جمهوری اسلامی چیست؟ دشمن چه چیزی را هدف گرفته است؟ دشمن یک هدف کوتاه‌مدت دارد، یک هدف میان‌مدت دارد، یک هدف بلندمدت دارد:

- هدف کوتاه‌مدت دشمن به هم زدن امنیت کشور است، ایجاد آشوب و فتنه در کشور است.
- هدف میان‌مدت آنها مسئله اقتصاد کشور است، اقتصاد بایستی حرکت نکند، معیشت مردم بایستی لنگ بماند، کار و تولید باید در کشور پایین بماند، بیکاری باید به عنوان یک بلا در کشور عمومیت پیدا کند، مردم بایستی از جمهوری اسلامی و از نظام اسلامی به خاطر مشکلات معیشتی ناامید و مأیوس بشوند. این هدف دشمن است.
- هدف بلندمدت هم، اصل نظام اسلامی است. یک روزی صریحاً می‌گفتند که نظام اسلامی باید از بین برود؛ بعد دیدند این حرف، حرفی است که به ضررشان تمام می‌شود و نمی‌توانند و در آن می‌مانند

و آبرویشان پیش طرفدارانشان، دولت‌های وابسته و مزدوران در دنیا می‌رود؛ [لذا] آمدند این را تعدیل کردند و گفتند: تغییر رفتار جمهوری اسلامی؛ تغییر رفتار هم یعنی همان از بین بردن نظام اسلامی». (بیانات در دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (علیه‌السلام)؛ (۲۰/۰۲/۱۳۹۶)).

• بنابراین مؤلفه‌های تشکیل دهنده قدرت در محور مقاومت در منطقه غرب آسیا، مؤلفه‌های هویتی، ایدئولوژیکی، ارزشی و اعتقادی به موازات بهره‌گیری از ابزارهای مادی در تولید قدرت ملی و مقاومت در برابر تهدیدات منطقه‌ای و بین‌المللی است. در حال حاضر ایران به عنوان بازیگران دولتی و حزب‌الله به عنوان یک جریان اسلامی غیردولتی در کانون محور مقاومت وجود دارند. شیعیان عراق، گروه انصارالله در یمن و گروه‌های دیگر پراکنده در منطقه که روحیه ضد آمریکایی دارند، در این محور جای دارند. در واقع بار ارزشی تقابل با آمریکا و مخالفت با نظام منطقه‌ای مورد نظر این کشور در محور مقاومت مشهود است. بازیگران دولتی و غیردولتی در محور مقاومت بر مبنای الگوی اسلامی و هنجار و هویت منطقه‌ای به تقابل با نظم منطقه‌ای مورد نظر آمریکا پرداختند. این محور از سرمایه اجتماعی قدرتمند و پایگاه مردمی وسیعی در منطقه غرب آسیا برخوردار است. مهم‌ترین نظریه‌های مربوط به مقاومت سیاسی در کتاب "کالبدشکافی چهار انقلاب" اثر کرین بریتون آمده است. جرال د نیومن با الهام‌پذیری از بریتون به این نتیجه رسیده است که انقلاب ایران توانسته است، ساختار فرآیند سازماندهی اجتماعی و الگوهای سیاست خارجی انقلابی مبتنی بر مقاومت خود را نهادینه کند (ایرنا، ۱۳۹۴).

حزب‌الله یکی از مهم‌ترین بازیگران غیردولتی در منطقه است که بسیاری از منافع غرب در منطقه و همچنین امنیت اسرائیل متحد استراتژیک آمریکا را به چالش کشیده است. این نهاد غیردولتی، در دو دهه اخیر، به یک قدرت تأثیرگذار و غیرقابل انکار در زمینه‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، امنیتی و نظامی تبدیل شده است. با توجه به فعالیت‌های مدنی حزب‌الله، این نهاد توانست روابط بسیار مستحکمی با مردم لبنان برقرار کرده و پایگاه مردمی قدرتمندی را برای اهداف سیاسی - ملی خود ایجاد کند. حزب‌الله توانست از طریق خدمات اجتماعی گسترده‌ای که در قالب طرح‌های آموزشی، بهداشتی، درمانی و احداث زیرساخت‌های عمرانی، طرفداران بسیار زیادی در لایه‌های اجتماعی لبنان و حتی غیرمسلمانان به دست آورد (عراقی، ۱۳۹۴: ۱۱۸). حزب‌الله در ادامه حیات و فعالیت خود تلاش کرد میان هویت ملی لبنانی به عنوان هویتی که می‌تواند همه لبنانی‌ها را بر روی اهداف مهمی مانند دفاع و مقاومت مشروع در مقابل اسرائیل با هویت اسلامی گرد هم آورد. این رویکرد حزب‌الله، نتیجه‌بخش بود و باعث راهیابی برخی از اعضای این حزب به مجلس لبنان در سال ۱۹۹۲ شد. در انتخابات مجلس لبنان در سال ۲۰۰۹ نیز همه نامزدهای مورد نظر حزب‌الله به پارلمان راه یافتند که دستاورد بزرگی برای این جنبش بود. از آن پس، حزب‌الله نقش مهمی در معادلات سیاسی این کشور بازی می‌کند و حتی به یک بازیگر اصلی در صحنه سیاسی لبنان تبدیل شده است.

حزب الله نه تنها در داخل لبنان بلکه در جهان عرب، مقاومت را در سطح یک مطالبه منطقه‌ای مطرح کرد و آن را به بافت اجتماعی و مردمی منطقه پیوند داد و به تدریج به هدف اصلی محور مقاومت تبدیل کرد.

به جز حزب الله در لبنان می‌توان به نقش فعال بازیگران غیردولتی دیگر نظیر انصارالله در یمن، حشد-الشعبی در عراق و الوفاق در بحرین اشاره کرد. ترکیبی از بازیگران دولتی و غیردولتی در منطقه هر کدام یک محور را تشکیل دادند. محور مقاومت متشکل از یک بازیگر دولتی منطقه‌ای یعنی ایران و بازیگرانی دارای نوسان نظیر لبنان و عراق و بازیگران غیردولتی نظیر حزب الله در لبنان، انصارالله در یمن و حشدالشعبی در عراق برخوردار از هویتی سازگار با بافت فرهنگی و اجتماعی منطقه و با حمایت روسیه به عنوان یک بازیگر برون منطقه‌ای ساختاری و در ادامه بیداری اسلامی برای تغییر وضع موجود در مقابل محور محافظه-کاری خواستار حفظ وضع موجود قرار گرفتند و در نهایت وارد یک جدال ژئوپلیتیکی شدند که سوریه، عراق و یمن نیز میدان صحنه آرایبی آنها شد. موازنه سازی هدف اصلی هر دو محور بوده است. به طور کلی محور مقاومت، یک جریان هویتی سازگار با بستر اجتماعی منطقه است که از بازیگران دولتی و غیردولتی تشکیل شده و به یک بازیگر جدی تبدیل شده است و مهار آن برای آمریکا و محور محافظه کاری در منطقه در اولویت قرار گرفته است، زیرا نظم منطقه‌ای آمریکا را که تأمین امنیت رژیم صهیونیستی در کانون آن است، توسط محور مقاومت به چالش کشیده می‌شود. عربستان مهم‌ترین بازیگر دولتی منطقه‌ای در محور محافظه کاری است. آمریکا و برخی از کشورهای اتحادیه اروپا به ویژه انگلیس و فرانسه نیز مهم‌ترین حامیان فرامنطقه‌ای این محور است. داعش، القاعده، جبهه النصره و اکثر گروه‌های رادیکال، بازیگران غیردولتی در این محور هستند. مهم‌ترین محورهای این رویکرد، حمایت از فعالان سیاسی منطقه است که دارای هدف استراتژیک حفظ وضع موجود در راستای منافع عربستان و متحدان غربی آن است. تحت فشار قراردادن گروه‌های شیعی و مقابله با سرایت موج اعتراضی و تحول خواهی از دیگر اهداف محور محافظه کاری است. این تحرکات محور محافظه کاری در نهایت منجر به بروز داعش شد. مهم‌ترین آزمون محور مقاومت، جلوگیری از تسلط داعش بر سوریه و برکناری بشار اسد، رئیس جمهور این کشور بود. البته محور محافظه-کاری پیش از آن با سقوط حکومت‌های تونس، مصر و لیبی، تضعیف گردیده بود (صادقی و لطفی، ۱۳۹۴: ۵۷).

توازن قدرت در جنوب غرب آسیا از آغاز دهه ۱۹۹۰ تا کنون در قالب دو محور اصلی از بازیگران سیاسی شکل گرفته و پایدار مانده است. محور اول که محور مقاومت نامیده می‌شود شامل دولت جمهوری اسلامی ایران و همچنین بازیگران غیردولتی اما نیرومند یعنی حزب الله لبنان و گروه‌های جهادی فلسطینی حماس و جهاد اسلامی می‌باشد. ویژگی بنیادی این محور رویکرد غیرقابل تغییر ضد اسرائیلی با دولت یهودی است. مخالفت با حضور و نفوذ ایالات متحده در منطقه جنوب غرب آسیا و به طور کلی کشورهای عربی و نیز روابط پر تنش و خصومت‌آمیز دولت‌های دوست آمریکا یعنی پادشاهی‌های عربی و رژیم‌های

دیکتاتوری سکولار نزدیک به غرب ویژگی‌های دیگری است که توصیف کننده ماهیت، محور مقاومت است.

محور دوم محوری است که باید آن را محور دوستان، متحدان و شریکان راهبردی ایالات متحده و غرب نامید. ستون اول این محور عربستان سعودی و دیگر حکومت‌های پادشاهی عربی (امارات متحده عربی، عمان، بحرین، کویت، اردن و با رویکردی متفاوت قطر) و ستون دیگر آن دیکتاتوری‌های نظامی و سکولار در مصر و یمن بوده‌اند. به علاوه رژیم صهیونیستی نیز به دلیل یافتن تهدیدات مشترک با این محور خود را در یک سنگر و یک جبهه با آن می‌دید. آنچه ماهیت این محور را مشخص می‌کرد دارا بودن منافع و اتحاد راهبردی با ایالات متحده و غرب در مسائل امنیتی و نظامی، ترس از جمهوری اسلامی ایران و تلاش برای مهار قدرت آن و نیز مقابله با دوستان و متحدان ایران در سطح منطقه، کوشش برای دستیابی به صلحی فراگیر میان رژیم صهیونیستی و اعراب و در عین حال دامن زدن به ایران هراسی، از طریق برقراری دو گانه شیعه- سنی در جنوب غرب آسیا بود. جلوه‌های این رفتار بلوک دولت‌های عربی سنی مذهب در مقابله با رستاخیز شیعی مورد حمایت ایران، خود را در عراق، یمن، لبنان و بعدتر بحرین و سوریه نشان داد (بروم، ۱۳۸۹: ۴۳).

سناریوهای آینده جبهه مقاومت

سناریو اول: تثبیت الگوی حکمرانی امنیتی مقاومت (محتمل)

- تحول از شبکه به تمدن: جبهه مقاومت از یک "شبکه امنیتی" به یک "الگوی حکمرانی منطقه‌ای" با ویژگی‌های زیر ارتقاء می‌یابد:
 ۱. ادغام اقتصادی: ایجاد کریدورهای تجاری و انرژی مستقل از غرب.
 ۲. نظام مالی موازی: توسعه بیشتر سیستم‌های مبادله مالی فراملی مبتنی بر ارزهای ملی و رمزارزها برای دور زدن تحریم‌ها
 ۳. امنیت سایبری مشترک: تشکیل فرماندهی سایبری مشترک برای مقابله با تهدیدات سایبری دشمنان.

سناریو دوم: آزمون بازدارندگی جامع (با احتمال بالا)

- گذار از بازدارندگی نظامی به بازدارندگی همه‌جانبه:
 ۱. بازدارندگی اقتصادی: استفاده از اهرم‌های انرژی، ترانزیت و بازارسازی به عنوان ابزارهای فشار علیه دشمنان.
 ۲. بازدارندگی فرهنگی- رسانه‌ای: ایجاد شبکه‌های رسانه‌ای جهانی رقیب برای شکستن انحصار خبری غرب.

۳. بازدارندگی بیولوژیک و سلامت: توسعه خودکفایی در تولید واکسن، دارو و فناوری‌های پزشکی به عنوان بخشی از امنیت ملی.

سناریو سوم: نبرد در عرصه فناوری‌های نوین (قطعیت رو به رشد)

• جنگ نامتقارن در فضای جدید:

۱. رهبری در هوش مصنوعی مقاومت: توسعه الگوریتم‌های هوش مصنوعی برای پایش تهدیدات، تحلیل میدان نبرد و جنگ روانی.

۲. تسلط بر فضای مجازی بومی: ایجاد اینترنت و پلتفرم‌های ارتباطی مستقل با معماری امنیتی ویژه.

۳. رقابت در فناوری‌های هائپر سونیک و فضایی: دستیابی به توانمندی‌های رادار گریز و ماهواره‌ای برای افزایش دقت و برد بازدارندگی.

تحلیل نقاط عطف آینده (۱۴۱۰-۱۴۱۵)

۱. ادغام عملیاتی کامل در آسمان مشترک:

- ایجاد سامانه یکپارچه پدافند هوایی و شناسایی بین اعضای جبهه مقاومت.
- افزایش توان رهگیری هماهنگ موشکی و پهپادی در عمق سرزمین دشمن.
- ۲. شکل‌گیری ناتوی شرقی-اسلامی:

• گسترش دایره اعضا به کشورهایمانند پاکستان، نیجریه و...

• انجام رزمایش‌های مشترک منظم.

۳. بحران‌سازی کنترل‌شده برای تغییر معادلات:

- استفاده هوشمند از تنش‌های موضعی برای ایجاد بحران‌های پی در پی برای دشمنان.
- افزایش هزینه‌های امنیتی رژیم صهیونیستی تا حد ورشکستگی.

چالش‌های پیش‌رو و راهبردهای مقابله:

- تهدید اصلی: شکل‌گیری ائتلاف عربی-صهیونیستی-غربی با محوریت عربستان سعودی
- راهبرد پاسخ:

۰ فعال‌سازی ظرفیت‌های مردمی در کشورهای عربی برای تحت فشار قرار دادن حکام.

۰ افزایش نفوذ در آفریقا به عنوان جبهه جدید مقاومت.

• تهدید فرعی: جنگ ترکیبی تمام‌عیار (اقتصادی، روانی، سایبری)

• راهبرد پاسخ:

۰ توسعه اقتصاد درون‌گرا با تأکید بر تولید و مصرف داخلی.

۰ ایجاد شتاب‌دهنده‌های فناوری برای جهش در علوم پایه.

در نهایت در افق ۱۴۳۰، جبهه مقاومت در بهترین حالت به یک "قدرت فراملی تثبیت شده" تبدیل خواهد شد که:

- دارای نظام اقتصادی یکپارچه با واحد پول مشترک است.
 - از توان بازدارندگی تمام ساحتی برخوردار است.
 - الگوی حکمرانی آن مورد اقتباس جنبش‌های آزادی‌بخش دیگر مناطق جهان قرار گرفته است.
- تحقق این آینده در گرو تداوم سه رکن است:
۱. استمرار اندیشه امامین انقلاب در نسل‌های جدید جبهه مقاومت.
 ۲. افزایش عمق استراتژیک با جذب متحدان جدید.
 ۳. حفظ وحدت در عین کثرت میان اعضای با گرایش‌های مختلف.

این سناریو نشان می‌دهد اندیشه امامین نه تنها برای دفاع از مرزهای جغرافیایی، بلکه برای "تأسیس یک نظم جهانی جدید" در حال برنامه‌ریزی است.

نتیجه‌گیری

بر پایه مطالب بیان شده در اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب، بیش از هر چیز بر فعال و پویا بودن مقاومت تأکید است، لذا تشکیل «جبهه مقاومت» محصول اندیشه دفاعی امامین انقلاب است. بر پایه اندیشه امامین انقلاب، ملت ایران با انقلاب اسلامی و انتخاب نظام جمهوری اسلامی تصمیم گرفتند به جبهه حق در مقابل کفر پیوندند و حتی از این بالاتر، تصمیم گرفتند رهبری جبهه حق را به دست بگیرند. به طوریکه امروزه جبهه حق در کشورهای یمن، لیبی و عراق به واسطه مقاومت اسلامی به پیروزی می‌رسد. همچنین اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب و انقلاب اسلامی، روحیه‌ای معنوی به مقاومت فلسطین بخشیده که باعث تقویت آن شده است؛ به طوریکه در شروع طوفان الاقصی توسط حماس و دیگر نیروهای مسلح فلسطینی هیمنه رژیم صهیونیستی که از جنگ شش روزه قوت گرفته بود را به شدت شکست و در این عملیات فلسطینیان توانستند بیش از ۲۰ موضع رژیم صهیونیستی را هدف قرار دهند و این مقاومت و جنگ با استکبار جهانی تا پایان پیروزی جبهه مقاومت ادامه خواهد داشت و این ایثار، شجاعت، فداکاری، روحیه مقاومت و از خود گذشتگی از جمله اثرات انقلاب اسلامی بر جبهه مقاومت است که با پایبندی به این اصول توانسته‌اند به پیروزی‌های بزرگی دست یابند و قدرت‌های بزرگ جهانی از آنها هراس داشته باشند که نمونه آن را می‌توان به جبهه مقاومت در یمن اشاره نمود که ناوها و کشتی‌های بسیار زیادی از کشورهای اروپایی، آمریکا و رژیم صهیونیستی را در خلیج عدن مورد اصابت موشک و راکت‌های جنگی خود قرار داده است که نشان می‌دهد دشمن اگر اقدامی کند، پاسخی محکم دریافت خواهد کرد. بدین ترتیب انقلاب اسلامی؛ الگوی جریان مقاومت در برابر استکبار است که در دهه حاضر شدت بیشتری یافته است و قدرت‌های جهانی بیم آن را دارند که توسط جریان مقاومت بازیگری‌شان در منطقه دچار مشکل شود و نتوانند از کشورهای مورد نظر خود در مقابل جریان مقاومت حمایت کنند. در این بین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به

عنوان پرچم‌دار شجاعت و مقاومت نقش مهمی در حماسه‌سازی انقلاب اسلامی از گذشته تا کنون داشته است و به عنوان الگویی برای جبهه مقاومت به شمار می‌آید.

در نهایت در افق پیش‌رو، جبهه مقاومت در پرتو اندیشه دفاعی-امنیتی امامین انقلاب، سه تحول بنیادین را تجربه خواهد کرد:

۱. گذار از قدرت سخت به «قدرت هوشمند تمدنی»: جبهه مقاومت با تلفیق هوشمندانه بازدارندگی نظامی، نفوذ فرهنگی و ابتکار اقتصادی، به یک الگوی جذاب و پایدار در حکمرانی منطقه‌ای تبدیل خواهد شد. این الگو، نه بر سلطه، بلکه بر «توانمندسازی مشترک» استوار است و قدرت خود را از شبکه‌ای یکپارچه از بازیگران دولتی و مردمی در سراسر جهان اسلام کسب می‌کند.

۲. تغییر مرزهای امنیت از جغرافیا تا «فضای حاکمیتی»: امنیت دیگر تنها در پاسداری از مرزهای جغرافیایی تعریف نمی‌شود، بلکه حفاظت از «حوزه تمدنی مستقل» در برابر حمله فرهنگی، جنگ اقتصادی و جنگ شناختی دشمن، اولویت اصلی خواهد بود. جبهه مقاومت به یک «اکوسیستم امنیتی زنده» بدل می‌شود که به صورت ارگانیک و هوشمند در برابر تهدیدات واکنش نشان می‌دهد.

۳. تولد نظم جهانی چندمرکزی با محوریت قدرت‌های مقاومتی: پایان نظم تک‌قطبی غرب، نه به هرج و مرج، بلکه به ظهور یک نظم چندمرکزی منجر خواهد شد که در آن، جبهه مقاومت به عنوان یک قطب تأثیرگذار، در تعیین معادلات بین‌المللی و طراحی قواعد جدید بازی نقش ایفا خواهد کرد. این جایگاه، پاداش استراتژیک پابندی به اصولی چون نفی سبیل، خوداتکایی و وحدت است.

بنابراین با توجه به پیروزی‌های جدید جبهه مقاومت در مقابل رژیم صهیونیستی و غرب، می‌توان گفت که جبهه مقاومت به یک «آزمایشگاه زنده تحول ژئوپلیتیک» تبدیل شده است که ثابت می‌کند می‌توان در برابر مجهزترین قدرت‌های جهان ایستاد و نه تنها بقا یافت، بلکه الگویی نوین از حکمرانی، امنیت و پیشرفت را به جهان عرضه کرد.

منابع:

۱. اسپوزیتو، جان ال (۱۳۹۳). انقلاب ایران و بازتاب جهانی آن. ترجمه محسن مدیر شانه چی، تهران: مرکز بازشناسی اسلام و ایران.
۲. بشیریه، حسین (۱۳۸۲). انقلاب و بسیج سیاسی. تهران: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
۳. بهروزلک، غلامرضا (۱۳۸۶). اسلام سیاسی و اسلام‌گرایی معاصر، نگاه حوزه، شماره ۲۰۹.
۴. پارسانیا، حمید و حدیث پیمانه (۱۳۷۶). پژوهشی در انقلاب اسلامی. قم، معاونت امور اساتید و دروس معارف اسلامی نهاد نمایندگی رهبری در دانشگاه‌ها.

۵. پیشگاهی فرد، زهرا، نصرتی، شهریار و شهناز بازدار (۱۳۹۴). ژئوپلیتیک شیعه و قلمروخواهی ایران در شرق مدیترانه. فصلنامه شیعه شناسی، سال سیزدهم، شماره ۴۹.
۶. حسینی زاده، محمدعلی (۱۳۸۶). اسلام سیاسی در ایران؛ قم: انتشارات دانشگاه مفید.
۷. حشمت زاده، محمدباقر (۱۳۷۸). چارچوبی برای تحلیل و شناخت انقلاب اسلامی در ایران. تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
۸. خمینی، روح الله (۱۳۶۲). جنگ و دفاع در اندیشه امام، تدوین مهدی مرنندی، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
۹. دهقانی فیروزآبادی، سیدجلال (۱۳۸۹). سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران؛ تهران: انتشارات سمت.
۱۰. رشیدی، مصطفی، یحیی پور، محمدصادق و محمد نصیری (۱۳۹۲). تحلیل ژئوپلیتیکی جایگاه محور مقاومت و جمهوری اسلامی ایران در مرحله انتقال قدرت جهانی از غرب به شرق، همایش ملی ژئوپلیتیک غرب آسیا؛ مسائل، تحولات و چشم انداز.
۱۱. زرقانی، سیدهادی (۱۴۰۰). «بررسی و تبیین راهبردهای دفاعی حضرت امام خمینی (رحمه الله علیه) در دفاع مقدس»، فصلنامه مطالعات دفاع مقدس، دوره ۷، شماره ۳، صص ۶۸-۳۳.
۱۲. سبحانی فر، علی (۱۴۰۰). ارائه الگوی دفاع نرم سیاسی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر گفتمان امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، فصلنامه مطالعات دفاع مقدس، دوره ۷، شماره ۳، صص ۸۹-۶۹.
۱۳. سعید، بابی (۱۳۷۹). هراس بنیادین اروپامداری و ظهور اسلام گرایی؛ ترجمه غلامرضا جمشیدی‌ها و موسی عنبری، تهران، دانشگاه تهران.
۱۴. صادقی، سید شمس‌الدین و کامران لطفی (۱۳۹۴). بحران یمن: جدال ژئوپلیتیکی محور محافظه - کاری با محور مقاومت اسلامی، فصلنامه علمی پژوهشی سیاست جهانی، دوره ۵، شماره ۱.
۱۵. صالح اصفهانی، اصغر، نظامی پور، قدیر، کاظمی قمی، حسن و ایرج فرجی (۱۳۹۹). الگوی جبهه مقاومت از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، نشریه مطالعات دفاعی استراتژیک، شماره ۸۲، صص ۸۱-۹۸.
۱۶. صالحی، بهروز و سید فرشید جعفری پابندی (۱۴۰۳). کاربرد معرفت شناسی پساپوزیتیویستی در شناخت مسائل جهان اسلام با تأکید بر جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه بحران شناسی جهان اسلام، دوره ۳، شماره ۳۴، صص ۱۴۵-۱۲۲.
۱۷. عباسی، محمد مهدی (۱۳۹۵). بررسی و تدوین اندیشه دفاعی - امنیتی حضرت امام خمینی (رحمه الله علیه) از بُعد سیاسی، دانشگاه و پژوهشگاه دفاع ملی.

۱۸. عراقی، عبدالله (۱۳۹۴). نقش حزب الله لبنان در امنیت منطقه غرب آسیا (خاورمیانه) با تأکید بر حمایت و پشتیبانی جمهوری اسلامی ایران، مجله سیاست دفاعی، تهران سال بیست و چهارم، شماره ۹۳.
۱۹. عیسی نیا، رضا (۱۳۸۵). دولت بزرگ اسلامی؛ امکان یا امتناع؟ با تأکید بر دیدگاه امام خمینی، علوم سیاسی، شماره ۳۶.
۲۰. فیروزآبادی، سید حسن (۱۳۹۱). امنیت پایداری در مکتب امام خمینی (رحمه الله علیه). سخنرانی علمی، تهران.
۲۱. قربانی سپهر، آرش و حامد ابراهیمی (۱۴۰۲). اندیشه دفاعی - امنیتی امامین انقلاب با تأکید بر تهدیدات جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه مطالعات دفاع مقدس، دوره ۹، شماره ۱، صص ۱۵۲-۱۲۹.
۲۲. قربانی سپهر، آرش و همکاران (۱۳۹۸). نقش انقلاب اسلامی در فرآیند بازیابی تشیع معاصر، فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی، سال شانزدهم، شماره ۵۹، صص ۴۸-۲۷.
۲۳. قلی زاده، سید ابراهیم و محمدرضا کفاش جمشید (۱۳۹۲). پیامدهای سیاسی - امنیتی افزایش قدرت منطقه ای ترکیه بر منافع ملی جمهوری اسلامی ایران در غرب آسیا، فصلنامه آفاق امنیت، سال پنجم، شماره ۱۹، صص ۱۳۳-۱۰۷.
۲۴. قیصری، نورالله و احسان خضری (۱۳۹۵). سیاست دفاعی نظام جمهوری اسلامی ایران: بررسی اسناد کلان، فصلنامه رهیافت انقلاب اسلامی، سال دهم، شماره ۳۷، صص ۷۴-۵۷.
۲۵. کلاهیچیان، محمود (۱۳۸۴). الگوی طراحی استراتژی ملی در جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه مطالعات راهبردی، مجموعه مقالات همایش ملی مطالعات استراتژی در جمهوری اسلامی ایران، تهران.
۲۶. گلشنی، علیرضا و حمیدرضا سهرابی (۱۳۹۳). نقش جمهوری اسلامی ایران در قیف ژئوپلیتیک غرب آسیا، فصلنامه تحقیقات سیاسی بین المللی، شماره ۱۸، صص ۱۱۷-۸۱.
۲۷. لطفی مرزناکی، رحمان (۱۳۹۴). «دفاع هوشمند در اندیشه امام خامنه ای (مدظله العالی)»، تهران: انتشارات آوای سبحان.
۲۸. متقی، افشین و محمدرضا عبدالله پور (۱۳۹۸). نگرشی نو به ژئوپلیتیک خاورمیانه (بنیان ها، نظریه ها و کنشگران)، تهران: انتشارات انجمن ژئوپلیتیک ایران.
۲۹. محمدی، منوچهر (۱۳۷۷). سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران: اصول و اهداف؛ تهران: نشر دادگستر.

۳۰. محمدی، منوچهر (۱۳۸۱). بازتاب جهانی انقلاب اسلامی. چاپ دوم، قم: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۳۱. محمدی، منوچهر و حسین خدادادی (۱۳۹۶). بازتاب انقلاب اسلامی، بر اساس نظریه نظام نوری شیخ اشراق. فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی، سال ۱۴، شماره ۴۸، صص ۱۵۲-۱۲۷.
۳۲. محمدی، یدالله (۱۳۷۱). بررسی ابعاد همگرایی در منطقه خلیج فارس، فصلنامه مصباح، شماره ۳ و ۴، صص ۹۹-۱۲۲.
۳۳. محمدی، سعید، نجات پور، مجید و مجتبی نوروزی (۱۴۰۲). دهه پنجم انقلاب اسلامی و تصویر آینده جبهه مقاومت، فصلنامه مطالعات بیداری اسلامی، دوره ۱۲، شماره ۳، صص ۲۷-۶.
۳۴. مرادی، فریا (۱۳۸۸). شریعتی و اسلام سیاسی در ایران؛ پایان نامه کارشناسی ارشد، قم: دانشگاه مفید.
۳۵. مطهری، مرتضی (۱۳۷۲). پیرامون انقلاب اسلامی. چاپ نهم؛ تهران: انتشارات صدرا.
۳۶. معین، محمد (۱۳۸۶). فرهنگ معین. تهران: انتشارات زرین.
۳۷. واثق، محمود و نرجس سادات حسینی نصرآبادی (۱۳۹۵). بررسی مفهوم و جایگاه امنیت و دفاع در اندیشه امام خمینی (رحمه الله علیه). مجله سیاست دفاعی، سال ۲۴، شماره ۹۴، صص ۸۹-۱۱۸.
38. Aras Bulent, Yorulmazlar Emirhan. (2017). "Mideast Geopolitics: The Struggle For A New Order", Middle East Policy, vol.xxiv, NO.2.
39. Brom, Shlomo (2011). Israel and the ArabWorld: The Power of the People, In: Anat Kurz and Shlomo.